

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ КОМПЛЕКС
«ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОГО СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ»
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
КАФЕДРА МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ**

**Лабораторна робота №4
з курсу «Чисельні методи»
тема: «МЕТОДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ СИСТЕМ НЕЛІНІЙНИХ РІВНЯНЬ»**

**Виконав: студент 2 курсу
групи КА-23
Деундяк О.В.
Прийняв: Коновалюк М. М.**

Київ – 2014р.

Варіант 9

Система рівнянь (1):

$$\begin{cases} \cos(x + 0.061) - 1.298y = 0.6 \\ x + \sin(y - 1.938) = 0.373 \end{cases}$$

Система рівнянь (2):

$$\begin{cases} \sin(x + y) + 0.6x = 0.373 \\ x^2 + y^2 = 1 \end{cases}$$

Умова: розв'язати систему рівнянь (1) методом простих ітерацій та систему (2) методом Н'ютона.

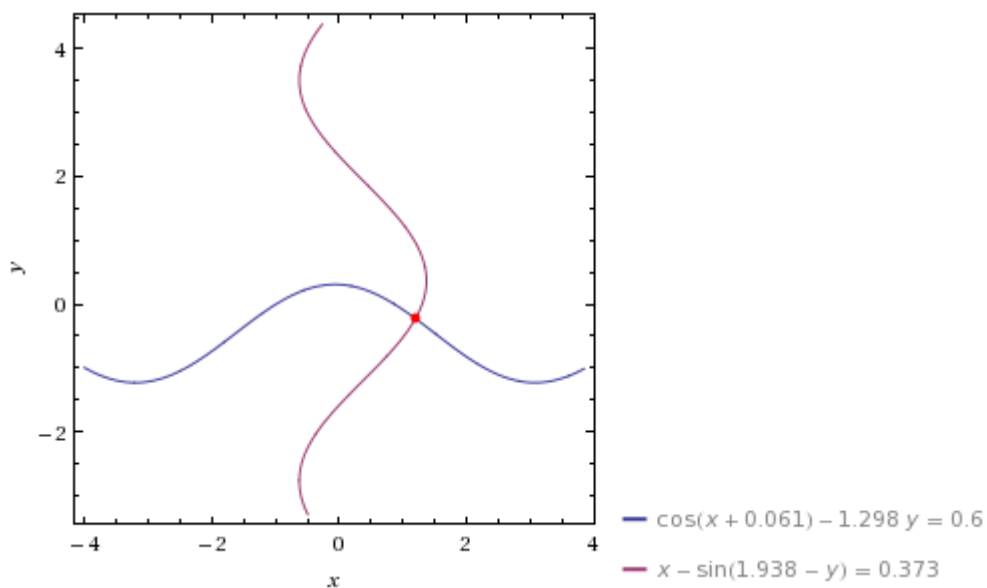
Допрограмовий етап

Система рівнянь (1) еквівалентна:

$$\begin{cases} \cos(x + 0.061) - 1.298y - 0.6 = 0 \\ x + \sin(y - 1.938) - 0.373 = 0 \end{cases}$$

Тоді:

$$\begin{cases} x_{k+1} = 0.373 - \sin(y_k - 1.938) \\ y_{k+1} = \frac{\cos(x_k + 0.061) - 0.6}{1.298} \end{cases}$$

З графіку знайдемо початкове наближення:

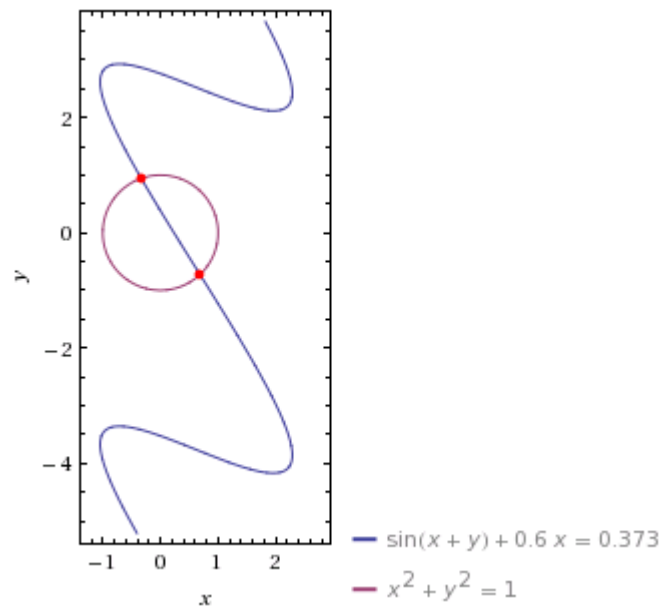
$$(x, y) = \{1.2, 0\}$$

Система рівнянь (2) еквівалентна:

$$\begin{cases} \sin(x + y) + 0.6x - 0.373 = 0 \\ x^2 + y^2 - 1 = 0 \end{cases}$$

Тоді:

$$F' = \begin{pmatrix} \cos(x + y) + 0.6 & \cos(x + y) \\ 2x & 2y \end{pmatrix}$$

З графіку знайдемо початкове наближення для 1 і 2 коренів:

$$(x, y) = \{0, 1\}$$

$$(x, y) = \{1, -0.7\}$$

Текст програми:

Matrix.h

```
#pragma once

#include <vector>
#include <string>
#include <fstream>

using std::vector;
using std::string;
using std::ifstream;

typedef double Item;

class Matrix
{
    vector <vector <Item>> A;
    size_t n;

public:
    Matrix(const vector<vector<Item>> &v);
    Matrix(size_t n, Item fill);

    Matrix Inverse2() const;

    Matrix operator*(const Matrix &other) const;
    vector<Item> operator*(const vector<Item> &vec) const;
};
```

Matrix.cpp

```
#include "Matrix.h"
#include <iostream>
#include <iomanip>
```

```

#include <fstream>
#include <exception>
#include <algorithm>

const double eps = 1E-5;
const long MAXIT = 1000;

using std::cin;
//using std::cout;
using std::endl;
using std::ifstream;

extern std::ofstream cout;

Matrix::Matrix(const vector<vector<Item>> &v) :
    n(v.size())
{
    for (size_t i = 0; i < n; i++)
    {
        vector<Item> T;
        for (size_t j = 0; j < n; j++)
            T.push_back(v[i][j]);
        A.push_back(T);
    }
}

Matrix::Matrix(size_t n_, Item fill) : n(n_)
{
    A.resize(n);
    for (size_t i = 0; i < n; i++)
        A[i].push_back(fill);
}

Matrix Matrix::operator*(const Matrix &other) const
{
    Matrix P(n, 0);

    for (size_t row = 0; row < n; row++)
        for (size_t col = 0; col < n; col++)
            for (size_t inner = 0; inner < n; inner++)
                P.A[row][col] += A[row][inner] * other.A[inner][col];

    return P;
}

Matrix Matrix::Inverse2() const
{
    if (n != 2)
        throw std::logic_error("n!=2");

    Matrix m_inv(n, 0);

    Item det = A[0][0] * A[1][1] - A[0][1] * A[1][0];
    vector<Item> b, r;
    b.resize(n);
    r.resize(2);

    r[0] = A[1][1] / det;
    r[1] = -A[1][0] / det;

    m_inv.A[0] = r;

    r[0] = -A[0][1] / det;
    r[1] = A[0][0] / det;

```

```

        m_inv.A[1] = r;

        return m_inv;
    }

vector<Item> Matrix::operator*(const vector<Item> &vec) const
{
    vector<Item> res;
    for (size_t i = 0; i < n; i++)
    {
        Item r = 0;
        for (size_t j = 0; j < n; j++)
            r += A[i][j] * vec[j];
        res.push_back(r);
    }

    return res;
}

Item operator*(const vector<Item> &v1, const vector<Item> &v2)
{
    size_t l = std::min(v1.size(), v2.size());
    Item r = 0;
    for (size_t i = 0; i < l; i++)
        r += v1[i] * v2[i];

    return r;
}

```

SONE.h

```

#pragma once

#include <vector>

using std::vector;

typedef double Item;

class SONE
{
    const size_t n;
    vector<Item> F(const vector<Item> &arg) const;
    vector<Item> f(const vector<Item> &arg) const;

    vector<Item> F2(const vector<Item> &arg) const;
    vector<Item> f2(const vector<Item> &arg) const;

    void ShowV(const vector<double> &v) const;

    Item Norm(const vector<Item> &v) const;

    vector<Item> R_;
    SONE() : n(0) {};

public:
    SONE(Item x0, Item y0) : n(2)
    {
        R_.push_back(x0);
        R_.push_back(y0);
    }
    vector<Item> SolveSimple();
    vector<Item> SolveNewton();
};

```

SONE.cpp

```
#include "SONE.h"
#include <fstream>
#include <algorithm>
#include "Matrix.h"

const double eps = 1E-5;
const long MAXIT = 1000;

extern std::ofstream cout;
using std::endl;

Item SONE::Norm(const vector<Item> &v) const
{
    Item r = Item(0);
    for (size_t i = 0; i < v.size(); i++)
        r += v[i] * v[i];

    return sqrt(r);
}

void SONE::ShowV(const vector<double> &v) const
{
    cout << "{";
    for (size_t i = 0; i < v.size(); i++)
        cout << v[i] << " ";
    cout << "}" << endl;
}

vector<Item> SONE::F(const vector<Item> &arg) const
{
    vector<Item> r;
    r.push_back(0.373 - sin(arg[1] - 1.938));
    r.push_back((-0.6 + cos(arg[0] + 0.061))/1.298);

    return r;
}

vector<Item> operator-(const vector<Item> &v1, const vector<Item> &v2)
{
    size_t l = std::min(v1.size(), v2.size());
    vector<Item> r;
    r.resize(l);
    for (size_t i = 0; i < l; i++)
        r[i] = v1[i] - v2[i];

    return r;
}

vector<Item> SONE::f(const vector<Item> &arg) const
{
    vector<Item> r;
    r.push_back(-0.6 + cos(arg[0] + 0.061) - 1.298*arg[1]);
    r.push_back(-0.373 + sin(arg[1] - 1.938) + arg[0]);

    return r;
}

vector<Item> SONE::F2(const vector<Item> &arg) const
{
    vector<vector<Item>> Fder = { { cos(arg[0] + arg[1]) + 0.6, cos(arg[0] + arg[1]) }, { 2 * arg[0], 2 * arg[1] } };
    Matrix Fd(Fder);
    Fd = Fd.Inverse2();
}
```

```

        vector<Item> r1 = Fd*f2(arg);
        vector<Item> r = arg - r1;

        return r;
    }

vector<Item> SONE::f2(const vector<Item> &arg) const
{
    vector<Item> r;
    r.push_back(-0.373 + sin(arg[0] + arg[1]) + 0.6*arg[0]);
    r.push_back(arg[0] * arg[0] + arg[1] * arg[1] - 1);

    return r;
}

vector<Item> SONE::SolveSimple()
{
    vector<Item> R = R_, residual = f(R), R0 = { 0, 0 };
    Item residualNorm = Norm(residual);
    long it = 1;

    while (residualNorm > eps || Norm(R - R0) > eps)
    {
        cout << "Iteration " << it << endl << "(x,y)=";
        ShowV(R);
        cout << "Residual vector=";
        ShowV(residual);
        cout << "Residual vector's norm="
             << residualNorm << endl << endl;
        R0 = R;
        R = F(R);
        residual = f(R);
        residualNorm = Norm(residual);
        ++it;
        if (it > MAXIT)
            throw std::exception("Too many iterations");
    }

    cout << "Result in " << it << " iterations:" << endl << "(x,y)=";
    ShowV(R);
    cout << "Residual vector=";
    ShowV(residual);
    cout << "Residual vector's norm="
         << residualNorm << endl;

    return R;
}

vector<Item> SONE::SolveNewton()
{
    vector<Item> R = R_, residual = f2(R), R0 = { 0, 0 };
    Item residualNorm = Norm(residual);
    long it = 1;

    while (residualNorm > eps || Norm(R - R0) > eps)
    {
        cout << "Iteration " << it << endl << "(x,y)=";
        ShowV(R);
        cout << "Residual vector=";
        ShowV(residual);
        cout << "Residual vector's norm="
             << residualNorm << endl << endl;
        R0 = R;

```

```

        R = F2(R);
        residual = f2(R);
        residualNorm = Norm(residual);
        ++it;
        if (it > MAXIT)
            throw std::exception("Too many iterations");
    }

    cout << "Result in " << it << " iterations:" << endl << "(x,y)=";
    ShowV(R);
    cout << "Residual vector=";
    ShowV(residual);
    cout << "Residual vector's norm="
        << residualNorm << endl;

    return R;
}

```

main.cpp

```

#include "SONE.h"
#include <fstream>
#include <iostream>

std::ofstream cout("output.txt");

int main()
{
    SONE S(1.2, 0), S1(0, 1), S2(1, -0.7);
    try
    {
        S2.SolveNewton();
    }
    catch (std::exception &e)
    {
        std::cout << e.what() << std::endl;
    }

    std::cin.get();
}

```

Результати роботи програми

Для системи (1):

Iteration 1

(x,y)={ 1.2 0 }

Residual vector={ -0.295135 -0.106335 }

Residual vector's norm=0.313707

Iteration 2

(x,y)={ 1.30633 -0.227377 }

Residual vector={ -0.102804 0.104951 }

Residual vector's norm=0.146913

Iteration 3

(x,y)={ 1.20138 -0.306579 }

Residual vector={ 0.101486 0.0469163 }

Residual vector's norm=0.111806

Iteration 4

$(x,y)=\{1.15447 \ -0.228392 \}$

Residual vector= $\{0.0443523 \ -0.0463472 \}$

Residual vector's norm=0.0641497

Iteration 5

$(x,y)=\{1.20081 \ -0.194223 \}$

Residual vector= $\{-0.04381 \ -0.0186823 \}$

Residual vector's norm=0.0476271

...

Iteration 20

$(x,y)=\{1.20094 \ -0.228097 \}$

Residual vector= $\{3.59286e-005 \ -3.72442e-005 \}$

Residual vector's norm=5.17493e-005

Iteration 21

$(x,y)=\{1.20098 \ -0.228069 \}$

Residual vector= $\{-3.54821e-005 \ -1.55214e-005 \}$

Residual vector's norm=3.87284e-005

Iteration 22

$(x,y)=\{1.201 \ -0.228096 \}$

Residual vector= $\{-1.47872e-005 \ 1.53285e-005 \}$

Residual vector's norm=2.12985e-005

Iteration 23

$(x,y)=\{1.20098 \ -0.228108 \}$

Residual vector= $\{1.46034e-005 \ 6.38838e-006 \}$

Residual vector's norm=1.59396e-005

Iteration 24

$(x,y)=\{1.20097 \ -0.228096 \}$

Residual vector= $\{6.08616e-006 \ -6.30897e-006 \}$

Residual vector's norm=8.7661e-006

Result in 25 iterations:

$(x,y)=\{1.20098 \ -0.228092 \}$

Residual vector= $\{-6.01052e-006 \ -2.62931e-006 \}$

Residual vector's norm=6.56046e-006

Для системы (2) для точки {0,1}:

Iteration 1

$(x,y)=\{0 \ 1 \}$

Residual vector={0.468471 0 }
Residual vector's norm=0.468471

Iteration 2
(x,y)={-0.410831 1.11099 }
Residual vector={0.0248385 0.403072 }
Residual vector's norm=0.403837

Iteration 3
(x,y)={-0.516376 0.965909 }
Residual vector={-0.248281 0.199625 }
Residual vector's norm=0.318581

Iteration 4
(x,y)={-0.444958 0.829277 }
Residual vector={-0.265047 -0.114311 }
Residual vector's norm=0.288646

Iteration 5
(x,y)={-0.28374 0.808086 }
Residual vector={-0.0425968 -0.266488 }
Residual vector's norm=0.269871

...

Iteration 50
(x,y)={-0.332976 0.942928 }
Residual vector={4.23273e-005 -1.39312e-005 }
Residual vector's norm=4.4561e-005

Iteration 51
(x,y)={-0.332998 0.942945 }
Residual vector={2.51075e-005 3.25168e-005 }
Residual vector's norm=4.1082e-005

Iteration 52
(x,y)={-0.333019 0.942937 }
Residual vector={-1.17922e-005 3.1807e-005 }
Residual vector's norm=3.39226e-005

Iteration 53
(x,y)={-0.333019 0.94292 }
Residual vector={-2.52695e-005 -4.85461e-007 }
Residual vector's norm=2.52742e-005

Iteration 54

$(x,y) = \{-0.333004 \ 0.942914 \}$
Residual vector = $\{-9.23003e-006 \ -2.21145e-005 \}$
Residual vector's norm = $2.39634e-005$

Iteration 55

$(x,y) = \{-0.332994 \ 0.942921 \}$
Residual vector = $\{1.09841e-005 \ -1.48119e-005 \}$
Residual vector's norm = $1.84403e-005$

Iteration 56

$(x,y) = \{-0.332998 \ 0.94293 \}$
Residual vector = $\{1.38426e-005 \ 5.00106e-006 \}$
Residual vector's norm = $1.47183e-005$

Iteration 57

$(x,y) = \{-0.333007 \ 0.942932 \}$
Residual vector = $\{1.95739e-006 \ 1.35679e-005 \}$
Residual vector's norm = $1.37084e-005$

Iteration 58

$(x,y) = \{-0.333011 \ 0.942926 \}$
Residual vector = $\{-8.13906e-006 \ 5.86667e-006 \}$
Residual vector's norm = $1.0033e-005$

Result in 59 iterations:

$(x,y) = \{-0.333007 \ 0.942922 \}$
Residual vector = $\{-6.91422e-006 \ -5.27385e-006 \}$
Residual vector's norm = $8.69598e-006$

Для системы (2) для точки {1,-0.7}:

Iteration 1

$(x,y) = \{1 \ -0.7 \}$
Residual vector = $\{0.52252 \ 0.49 \}$
Residual vector's norm = 0.716329

Iteration 2

$(x,y) = \{0.581343 \ -0.635684 \}$
Residual vector = $\{-0.0785079 \ -0.257945 \}$
Residual vector's norm = 0.269628

Iteration 3

$(x,y) = \{0.706519 \ -0.74026 \}$
Residual vector = $\{0.0171775 \ 0.0471543 \}$
Residual vector's norm = 0.0501857

Iteration 4

$(x,y)=\{0.682166 -0.72485 \}$

Residual vector= $\{-0.00637213 -0.00924234 \}$

Residual vector's norm=0.0112261

Iteration 5

$(x,y)=\{0.6881 -0.727135 \}$

Residual vector= $\{0.000834978 0.00220804 \}$

Residual vector's norm=0.00236064

Iteration 6

$(x,y)=\{0.686951 -0.726407 \}$

Residual vector= $\{-0.00027469 -0.000431348 \}$

Residual vector's norm=0.000511386

Iteration 7

$(x,y)=\{0.687219 -0.726519 \}$

Residual vector= $\{4.21035e-005 0.000100613 \}$

Residual vector's norm=0.000109067

Iteration 8

$(x,y)=\{0.687165 -0.726487 \}$

Residual vector= $\{-1.20599e-005 -2.02391e-005 \}$

Residual vector's norm=2.35598e-005

Iteration 9

$(x,y)=\{0.687178 -0.726492 \}$

Residual vector= $\{2.06139e-006 4.60037e-006 \}$

Residual vector's norm=5.04111e-006

Result in 10 iterations:

$(x,y)=\{0.687175 -0.726491 \}$

Residual vector= $\{-5.37509e-007 -9.45458e-007 \}$

Residual vector's norm=1.08757e-006

Висновки:

Метод простих ітерацій та Н'ютона дають нам змогу знаходити розв'язки систем нелінійних рівнянь, щоправда потребують використання графічного методу для початкової локалізації розв'язку. Також реалізації цих алгоритмів є складною для систем з великою кількістю рівнянь.